

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **T. G.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 16 czerwca 2021 r.,

przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Apelacyjny w (...),
postanowieniem z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa (...), zagadnienia
prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

**„Czy substancja zawierająca γ -butyrolakton (GBL) jest
substancją psychotropową czy środkiem zastępczym?”.**

p o s t a n o w i ł :

odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Zagadnienie prawne przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi
Najwyższemu wyłoniło się na tle następującej sytuacji procesowej:

Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie o sygn. akt II AKa (...), rozpoznaje apelację
od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 lutego 2020 r., w sprawie przeciwko T.
G., zawisłej pod sygn. akt II K (...). Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w K.
uznał, że oskarżony T. G. swoim zachowaniem zrealizował znamiona przestępstw z

art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i art. 91 § 1 k.k. oraz art. 55 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 56 ust. 1 i 3 i art. 55 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i art. 91 § 1 k.k. oraz art. 11 § 2 k.k. i art. 91 § 1 k.k. W konsekwencji oskarżony został skazany za popełnienie siedmiu przestępstw, polegających na wprowadzeniu do obrotu znacznej ilości środka chemicznego zawierającego gamma butyrolakton – GBL oraz trzech przestępstw nabycia wewnątrzwspólnotowego tejże substancji, pogrupowane w dwa odrębne ciągi przestępstw. Za ich popełnienie wymierzona została kara łączna pięciu lat pozbawienia wolności.

Od przedmiotowego wyroku apelację złożył obrońca oskarżonego, podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania przy ocenie dwóch sprzecznych dowodów w postaci zeznań W. S. i opinii biegłych T. J. i E. J., a przy tym sformułował zarzut naruszenia prawa materialnego, poprzez niezastosowanie art. 4 pkt 27 w zw. z art. 44b ust. 1 pkt 1, art. 44c ust 1 i 4, art. 44d ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii poprzez uznanie, że substancja o nazwie gamma-butyrolakton stanowi substancję psychotropową, a nie środek zastępczy.

W przedstawionej sytuacji procesowej Sąd odwoławczy – Sąd Apelacyjny w (...) powziął wątpliwości, które przedstawił w trybie art. 441 § 1 k.p.k. Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że rozstrzygnięcie, czy GBL jest substancją psychotropową czy środkiem zastępczym powstało przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia. Zauważył również, że problem ten nie ma natury faktycznej, gdyż tkwi w wykładni ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, a konkretnie wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1591 z późn. zm.), w szczególności tego, czy ester wewnątrzcząsteczkowy jest estrem substancji wymienionej w lp. 20 Grupy II-P, czyli GHB, czy też nie. Sąd odwoławczy uznał, że rozstrzygnięcie tej kwestii ma decydujące znaczenie dla wyniku postępowania.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o odmowę podjęcia uchwały albowiem nie zostały spełnione przesłanki, o których mowa w art. 441 § 1 k.p.k., warunkujące skuteczne wystąpienie do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym. Jak podkreślił, zagadnienie sformułowane przez Sąd Apelacyjny wyłoniło się w postępowaniu odwoławczym, przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, jednakże problem ten ma charakter faktyczny, przynajmniej na obecnym etapie ustaleń dowodowych. W ocenie Prokuratora Sąd Apelacyjny w (...) ma do oceny dwa stanowiska, zaś sprzeczność sprowadza się *de facto* do oceny istoty chemicznej substancji o nazwie GBL (γ -butyrolaktonu) i ma charakter sporu o chemiczne podobieństwo tego związku chemicznego do związków chemicznych Grupy II-P do Lp. 20 wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1591 z późn. zm.). W uzasadnieniu swego stanowiska Prokurator zauważył nadto, że dopiero po wyjaśnieniu tych sprzeczności należałoby podjąć kwestię oceny prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego, do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w trybie art. 441 § 1 k.p.k., jest zbadanie, czy zostały spełnione określone tym przepisem niezbędne przesłanki dokonania zasadniczej wykładni ustawy w drodze podjęcia uchwały. Przesłanki te (oraz konieczność ich łącznego spełnienia) stanowiły już uprzednio przedmiot szerokich rozważań w doktrynie (zob. zwłaszcza: R.A. Stefański, Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 267-274, s. 289-299 oraz powołana literatura), a także w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. np. post. SN z 27.02.2013 r., I KZP 1/13, OSNKW 2013/5, poz. 38, post. SN z 25.02.2016r., I KZP 19/15, OSNKW 2016/5/30, post. SN z 19.01.2017r., I KZP 12/16, OSNKW 2017/2/8, post. SN z 25.01.2018r., I KZP 10/17, OSNKW 2018/3/24 czy post. SN z 25.10.2018r., I KZP 9/18, OSNKW 2018/12/76).

Należy zatem w tym miejscu jedynie przypomnieć, że – *in genere* – akcentuje się, iż występujący z tzw. pytaniem prawnym sąd odwoławczy powinien w uzasadnieniu wystąpienia wykazać, iż w sprawie wyłonił się istotny problem

interpretacyjny, odnoszący się do wadliwie zredagowanego, niejasnego, czy odmiennie interpretowanego przepisu lub ich zespołu (zagadnienie prawne), uzasadnić, że przedstawione zagadnienie stanowi doniosły problem interpretacyjny, wymagający przeciwdziałania możliwym lub już powstałym rozbieżnościom w stosowaniu prawa (wymaga wykładni zasadniczej), wreszcie wyjaśnić, w jaki sposób to zagadnienie jest powiązane z konkretną sprawą (wyłoniło się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego) i jaki wpływ na jej rozstrzygnięcie będzie miało stanowisko Sądu Najwyższego. Podjęcie uchwały w omawianym trybie jest natomiast niedopuszczalne m.in. wtedy, gdy sąd odwoławczy w istocie nie ma wątpliwości co do znaczenia przepisu prawa, od którego zależy rozstrzygnięcie środka odwoławczego, a jego wystąpienie podyktowane jest potrzebą upewnienia się lub wręcz zasięgnięcia porady co do rozstrzygnięcia rozpoznawanego środka (por. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. V, Warszawa 2008, s. 954-955; R. A. Stefański: Instytucja pytań prawnych..., s. 254-261, 352-371 oraz wskazane tam orzecznictwo). Podjęcie uchwały jest niedopuszczalne także wówczas, gdy formułowane wątpliwości interpretacyjne mogą zostać wyjaśnione w drodze wykładni zwykłej, a więc nie o charakterze zasadniczym, do której dokonania jest uprawniony oraz obowiązany sąd w ramach posiadanej samodzielności jurysdykcyjnej, zgodnie z art. 8 § 1 k.p.k. (por. R. A. Stefański: Instytucja pytań prawnych..., s. 357). Co więcej, brak wypowiedzi Sądu Najwyższego w zakresie wykładni określonych przepisów nie uprawnia do korzystania z instytucji wskazanej w art. 441 § 1 k.p.k., gdyż to właśnie sąd orzekający w sprawie ma przede wszystkim kompetencję do samodzielnego rozstrzygnięcia zagadnień prawnych.

Rozważając wystąpienie Sądu odwoławczego – Sądu Apelacyjnego w (...) w tym pryzmacie należy uznać, że jakkolwiek przedstawione przez Sąd pytające zagadnienie wyłoniło się w postępowaniu odwoławczym i jego rozstrzygnięcie jest niezbędne dla rozpoznania tej sprawy, to samo wystąpienie nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 441 § 1 k.p.k. Trzeba bowiem stwierdzić, że analizowany problem ma wyłącznie charakter natury faktycznej. Sąd Apelacyjny dysponuje *in casu* dwoma sprzecznymi stanowiskami. Owa sprzeczność sprowadza się do oceny istoty chemicznej substancji o nazwie GBL

(γ -butyrolaktonu). W. S. będąc przesłuchiwany w sprawie wyraził pogląd, że ze względu na zawartość w tym związku chemicznym estrów wewnątrzcząsteczkowych należy ona do substancji psychotropowych Grupy II-P do Lp. 20, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1591 z późn. zm.). Z kolei biegli T. J. i E. J. uznali, że ten związek, ze względu na istnienie estrów wewnątrzcząsteczkowych jest substancją na tyle odmienną, że nie mieści się w tej kategorii. Co za tym idzie, zaistniała sprzeczność ma *de facto* charakter sporu o podobieństwo związku chemicznego o nazwie GBL (γ -butyrolaktonu) do związków chemicznych Grupy II-P do Lp. 20 wskazanych w w/w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 sierpnia 2018 r. Dopiero zatem wyjaśnienie tych sprzeczności w trybie określonym w art. 201 k.p.k., który dopuszcza wszakże możliwość powołania innych biegłych celem wyjaśnienia rozbieżności, może ewentualnie otworzyć dalszą drogę do dokonania oceny prawnej. W pierwszej kolejności oceny tej winien jednak dokonać Sąd odwoławczy. Przekazanie zagadnienia prawnego, jako stanowiące wyjątek od określonej w art. 8 § 1 k.p.k. zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego, musi być wszelako poprzedzone próbą usunięcia wątpliwości interpretacyjnych w drodze wykładni operatywnej.

Na marginesie warto jeszcze zaznaczyć, że w aktach sprawy znajduje się również stanowisko Głównego Inspektora Farmaceutycznego, wyrażone w komunikacie Nr 3/2016, w sprawie GBL (γ -Butyrolaktonu), który uznał, że jest to substancja kontrolowana na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomani – grupa II-P. Komunikat ten nie zawiera jednakowoż uzasadnienia przyjętego stanowiska. Zasadne jest więc rozważenie zwrócenia się do tej instytucji o stosowne, bardziej szczegółowe, wyjaśnienia względnie rozważenie przesłuchania jej przedstawiciela na wyłaniające się w toku postępowania okoliczności.

Uwzględniając powyższe orzeczono jak w sentencji.

